

ที่หรือทางสาธารณะ

ทางจำเป็น การเช่าขอม

- สาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- ทรัพย์สินของแผ่นดิน

โดย

นายสนิท สนั่นศิลป์

อดีตพนักงานอัยการ

๕-๕
ทหรือทางสาธารณะ

ทางจำเป็น ภาระจำยอม

โดย

นายสนิท สนนศิลป์

ที่หรือทางสาธารณะ ทางจำเป็น ภาระจำยอม

จัดทำโดย นายสนธิ สนั่นศิลป์

© สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ แก้ไข พ.ศ. ๒๕๕๘ ในการรวบรวม เรียบเรียง และแก้ไขปรับปรุง โดยนายนิติพล ศรีประทักษ์ นำมาส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ไปลอกเลียนแบบ ทำสำเนา ถ่ายเอกสาร หรือนำไปเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต และเครือข่ายต่าง ๆ นอกจากจะได้รับการอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์เท่านั้น

บรรณาธิการ นายสิริวัฒน์ กาดำดวง

เพลท ทอง

ปีที่พิมพ์ ตุลาคม 2558

พิมพ์ครั้งที่ 3

จำนวน 2,000 เล่ม

หมายเลขบัญชี โอนแล้วโทรแจ้ง

“สูตรไพศาล โดยนายวิสูตร ธนชัยวิวัฒน์”

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย

สำนักพิมพ์สูตรไพศาล

155 ถนนเพชรเกษม 63 ซอยวัดม่วง

แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพฯ 10160

โทรศัพท์ 0-2413-4349 แฟกซ์ 0-2455-5027

www.soutpaisallaw.com

ธนาคาร	ออมทรัพย์
กสิกรไทย	053-2-13352-1
กรุงเทพ	120-4-91552-2
กรุงไทย	040-1-01272-7
กรุงศรีอยุธยา	300-1-17888-8
ทหารไทย	019-2-44357-0
ไทยพาณิชย์	112-2-04179-2

ตำรากฎหมาย

กว่า ๑.๗๐๐ รายการ ครอบคลุมถึง

ตัวบท - อธิบาย - แปล - ฎีกา - ตรวจสอบ

มีจำหน่าย ณ ร้านกฎหมายประจำอำเภอ

ร้านซีเอ็ดบุ๊คทุกสาขา และร้านทั่วไทย

ข้อมูลบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ที่หรือทางสาธารณะ ทางจำเป็น ภาระจำยอม

นายสนธิ สนั่นศิลป์ — พิมพ์ครั้งที่ ๓. — กรุงเทพฯ:

สูตรไพศาล, ๒๕๕๘, ๒๘๘ หน้า

สายด่วน

(ทุกวัน 07.00 - 20.00 น.)

086-6245450 เก่ง

083-1375575 โอ

086-3217373 เฟ้ง

084-3302707 โย

088-2891715 อรทัย

หรือ 0-2413-4349

คำนำ

หนังสือเล่มนี้ เป็นการรวบรวมเรื่องเกี่ยวกับถนนหนทาง ที่มักเกิดปัญหา เป็นถ้อยร้อยความกันบ่อย ๆ ที่ดินที่เกี่ยวข้องกับถนนหนทาง ก็มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับ ทางสาธารณะ ที่สาธารณประโยชน์ ทางจำเป็นและทางภารจำยอม

ผู้รวบรวมมีเจตนารมณ์เพียง รวบรวมหลักกฎหมายประกอบคำพิพากษา ศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องมาไว้ในที่เดียวกัน เพื่อสะดวกแก่ผู้ที่ต้องการใช้ และพยายามใช้ ถ้อยคำธรรมดาที่ผู้ที่ไม่ได้เป็นนักกฎหมายสามารถเข้าใจได้ เริ่มต้นแต่เป็นศัพท์ทาง กฎหมายที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ผู้รวบรวมหวังว่า ท่านผู้อ่านคงได้รับผลสำเร็จจากการอ่านบ้าง

สนิท สนั่นศิลป์

СДАВАЮ

สารบัญ

สาธารณสุขสมบัติของแผ่นดิน

- ป.พ.พ. ม. ๑๓๐๔ (ฎีกา)

ทรัพย์สินของแผ่นดิน

- ทางน้ำ ทางหลวง
- หนองน้ำสาธารณะ
- ป่าสงวน
- สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทที่รกร้างว่างเปล่า
- ลักษณะทั่วไปของสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- ประเภทพลเมืองใช้ร่วมกัน
- ที่ชายตลิ่ง
- ที่ชายทะเล
- ทางน้ำ
- ทางหลวง

ทางจำเป็น - ทางการจำยอม

ทางจำเป็น

- คำพิพากษาศาลฎีกา (ม. ๑๓๔๙)
- คำพิพากษาศาลฎีกา (ม. ๑๓๕๐)

หน้า

๑

๒

๓๑

๓๒

๓๔

๓๔

๓๘

๓๙

๓๙

๔๐

๔๐

๔๑

๔๓

๔๔

๔๕

๗๕

ทางการจำยอม

หน้า

- การเกิดขึ้นของภาระจำยอม ๙๙
- การได้มาซึ่งภาระจำยอม ๙๐
- การระงับสิ้นไปแห่งภาระจำยอม ๙๑
- สิทธิและหน้าที่ของเจ้าของสามยทรัพย์ ๙๒
- สิทธิและหน้าที่ของเจ้าของภาระยทรัพย์ ๙๓
- คำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้อง (ม. ๑๓๘๘, ๑๓๙๐) ๙๓ - ๙๙
- สิ่งที่ต้องรู้เกี่ยวกับลักษณะสำคัญของภาระจำยอม ๑๑๗
- คำพิพากษาศาลฎีกา ม.๑๓๘๗ - ๑๔๐๐ ๑๒๐
- การระงับสิ้นไปซึ่งภาระจำยอม ๑๒๔
- การได้มาซึ่งภาระจำยอม ๑๓๔

ภาคผนวก

๑๕๗

- คำพิพากษาศาลฎีกา ม.๑๓๘๗ (การได้มาซึ่งภาระจำยอม) ๑๕๗
- คำพิพากษาศาลฎีกา ม.๑๓๘๘ ๑๗๙
- คำพิพากษาศาลฎีกา ม.๑๓๙๐ ๑๘๕
- คำพิพากษาศาลฎีกา ม.๑๓๙๒ ๑๙๐
- คำพิพากษาศาลฎีกา ม.๑๔๐๑ (การได้ภาระจำยอมโดยอายุความ) ๑๙๕
- สิทธิและหน้าที่ของเจ้าของสามยทรัพย์ ๒๐๙
- ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการจดทะเบียนสิทธิ
และนิติกรรมเกี่ยวกับภาระจำยอมในที่ดิน
และอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น พ.ศ. ๒๕๕๐ ๒๑๕
- ตัวอย่าง คำขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมต่างๆ ๒๒๗

๒-
ที่ - ทางสาธารณะ

ทางจำเริญ - ทางภาระจำยอม

СДАВАЮ

สาธารณสมบัติของแผ่นดิน

สาธารณะ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฯ (ว.) แปลว่า **ทั่วไป**,
เกี่ยวกับประชาชน

แต่ถ้าใช้กับ**กฎหมาย** ก็ต้องดูว่ากฎหมายนั้น ๆ ได้บัญญัติ**นิยาม**ไว้หรือไม่
ถ้าไม่ได้บัญญัติไว้ ก็ต้องใช้ตามพจนานุกรม แต่ถ้าบัญญัติไว้ ก็ต้องใช้ตาม
นิยามของกฎหมายฉบับนั้น ๆ ตัวอย่าง เช่น

พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ คำว่า “**ที่สาธารณะ**” ให้คำนิยามไว้ว่า
หมายความว่า **ที่ซึ่งเปิดหรือยินยอมให้ประชาชนเข้าไปหรือใช้เป็นทางสัญจรได้**
ทั้งนี้ **ไม่ว่าจะมีการเรียกเก็บค่าตอบแทนหรือไม่** หรือ

ถนนสาธารณะ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๕ (พ.ศ.๒๕๔๓) ออกตามความใน พ.ร.บ.ควบคุมอาคารฯ ให้นิยามว่า หมายความว่า ถนนที่เปิดหรือยินยอมให้ประชาชนเข้าไป หรือใช้เป็นทางสัญจรได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีการเรียกเก็บค่าตอบแทนหรือไม่

ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๔ ในเรื่อง สาธารณสมบัติของแผ่นดิน จะมีความหมายต่างไปจากกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

การใช้กฎหมาย จึงต้องนำเอานิยามของกฎหมายแต่ละฉบับ แต่ละหมวดมาปรับใช้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ๆ การบังคับใช้กฎหมายจึงจะได้ผลสมเจตนารมณ์ ดังตัวอย่างข้างต้น ถ้ามีปัญหาว่า ที่ดินหรือถนนนั้นเป็นที่สาธารณะหรือถนนสาธารณะหรือไม่ สิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึงก็คือ ปัญหานั้นเกี่ยวกับกฎหมายอะไร ถ้าเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ก็ต้องปรับตามนิยามของกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษหรือกฎหมายเฉพาะโดยไม่ต้องยุ่งเกี่ยวกับกฎหมายอื่นหรือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไป ตามหลักทั่วไปที่ว่า “กฎหมายพิเศษยกเว้นกฎหมายทั่วไป” แต่ถ้าที่ดินหรือถนนนั้น มีสภาพเข้าหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๔ ก็นำมาปรับในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารได้เลย**

หมายเหตุ หลักกฎหมายและคำพิพากษาศาลฎีกาที่รวบรวมนี้ เกี่ยวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๔**

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔

ฎ.๑๓๐๕/๒๕๒๗ ตามบันทึกคำแสดงเจตนาอุทิตที่พิพาทให้เป็นถนนสาธารณะประโยชน์ มีข้อความชัดเจน จำเลยยินยอมให้นายกเทศมนตรีเมืองกระบี่ดำเนินการสร้างถนนผ่านที่ดินได้โดยตลอดและยอมมอบที่ดินให้ใช้สร้าง

ถนนเป็นทางสาธารณะ และเทศบาลเมืองกระบี่ (โจทก์) ได้ปักเสาพาดสายไฟฟ้า วางท่อประปาตามแนวเขตที่พิพาท แสดงว่าเทศบาลเข้าครอบครองที่พิพาทแล้ว ถือได้ว่าจำเลยสละการครอบครองตั้งแต่นั้น แม้โจทก์จะยังมีได้ทำถนนตามแนวที่พิพาท ที่พิพาทก็ตกเป็นทางสาธารณะอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินแล้ว การที่จำเลยขอให้ทางการออกโฉนดทับแนวที่พิพาทจึงเป็นการไม่ชอบ

ฎ.๑๙๑/๒๕๒๘ เมื่อ พ. ยกที่พิพาทให้แก่เทศบาลจำเลยเพื่อใช้ทำถนนโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ที่จะถือว่าเป็นการสงวนสิทธิไว้อีก ย่อมเป็นการสละการครอบครองที่ดินให้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๔ การที่จำเลยยังไม่ตัดถนนผ่านที่พิพาทหรือตัดถนนผ่านที่พิพาทไม่หมดทั้งแปลงและภายหลังโจทก์ได้ซื้อที่ดินมีโฉนดของ พ. แล้วเข้าครอบครองที่พิพาทต่อจาก พ. ก็หาทำให้โจทก์มีสิทธิใด ๆ ในที่พิพาท ในอันที่จะเรียกคืนที่พิพาทจากจำเลยไม่

ฎ.๑๔๘๓/๒๕๒๘ ที่พิพาทอยู่ในเขตคูขวางอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน แม้ต่อมาจะตั้งขึ้นขึ้นตามธรรมชาติ เมื่อทางราชการยังมีได้ตราพระราชกฤษฎีกาเพิกถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘ วรรคสอง (๑) แล้วคูขวางย่อมยังคงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน โจทก์จะเข้าครอบครองนานกี่ปี ก็หาได้กรรมสิทธิ์ไม่ และกรณีย่อมตกอยู่ในบังคับของมาตรา ๑๓๐๕ และมาตรา ๑๓๐๖ แม้โจทก์จะมีหนังสือ น.ส.๓ สำหรับที่พิพาทก็หาไม่ผลผูกพันทางราชการไม่

ฎ.๑๘๕๑/๒๕๒๘ ที่พิพาทเป็นที่ดินส่วนที่งอกออกไปจากทางสาธารณะ ย่อมเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินด้วย

ฎ.๒๐๕๐/๒๕๒๘ แม้ที่ดินบริเวณใดที่ทางราชการขึ้นทะเบียนเป็นเขต โบราณสถานแล้วก็ตาม ไม่มีผลทำให้ที่ดินบริเวณนั้นเป็นสาธารณสมบัติ ของแผ่นดินทั้งหมด เพียงแต่เจ้าของผู้ครอบครองถูกจำกัดสิทธิบางอย่างในที่ดิน ของตนที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.โบราณสถานฯ เท่านั้น ที่ดินนั้นจึงไม่ใช่ที่สาธารณ- สมบัติของแผ่นดินอันจะมีผลให้ใจทกไม่มีอำนาจฟ้อง

ฎ.๒๒๖๕/๒๕๒๘ ตัวเมืองนครศรีธรรมราชเก่าเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีกำแพงเมืองล้อมรอบทั้งสี่ด้าน นอกกำแพงเมืองมีคูล้อมรอบเช่นเดียวกัน คูเมือง กว้างประมาณ ๑๐ วา โดยตลอด ตัวเมืองเก่าเป็นของทางราชการและสถานที่ ราชการใช้บริหารราชการแผ่นดินในเขตเมืองฯ ฉะนั้น เมืองนครศรีธรรมราชเก่า จึงเป็นของหลวงหรือทรัพย์สินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ผู้ใดจะ ถือเอาครอบครองเป็นกรรมสิทธิ์ส่วนตัวหาได้ไม่ แม้ต่อมาจะได้รื้อกำแพงเมือง ลงบางส่วนเหลือแต่ฐานกำแพง แล้วใช้ฐานกำแพงทำเป็นถนนและคูเมืองได้ ตื่นขึ้นขึ้นเป็นที่ราบ มีราษฎรเข้าครอบครองปลูกบ้านเรือนอยู่อาศัยและใช้เป็น ที่ทำกินรวมถึงที่ดินพิพาทที่จำเลยครอบครองอยู่ด้วย ก็หาได้ทำให้ฐานะของเมือง นครศรีธรรมราชเก่าพ้นสภาพจากการเป็นของหลวงหรือของแผ่นดินไม่

ฎ.๓๑๕๑/๒๕๒๘ โฉนดที่ดินพิพาทออกทับหาดแสนสุขและทะเล (หาดดินโคลน) หาดแสนสุขเป็นสถานที่ซึ่งประชาชนไปเที่ยวเตร่และพักผ่อน น้ำทะเลท่วมถึง มีเรือมาจอดที่ชายหาดเป็นประจำ ถือได้ว่าเป็นสาธารณสมบัติ

ของแผ่นดินตาม มาตรา ๑๓๐๔ (๒) (เป็นการที่เจ้าพนักงานที่ดินได้รังวัดออก
โฉนดพิพาทบางส่วนทับหาตแสนสุขและทะเลอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อธิปไตยกรรมที่ดินซึ่งเพิกถอนการออกโฉนดที่ดินนั้น
ทั้งฉบับได้)

ฎ.๓๓๐๖/๒๕๒๘ จำเลยปลูกสร้างโรงเรือนพิพาทในที่ชายตลิ่งในคลอง
อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหน้าที่ดินของโจทก์
จึงไม่ได้เกี่ยวกับที่ดินของโจทก์ โจทก์ยังสามารถเข้าออกที่ดินของตนทางคลองได้
โดยสะดวก เพราะยังมีที่ว่างที่เหลือจากที่จำเลยได้รื้อโรงงานและโรงงานถูกพายุ
พัดพังไปอยู่อีกซึ่งเกิดขึ้นภายหลังที่โจทก์ฟ้องคดี ตามพฤติการณ์ที่ได้เปลี่ยนแปลงไป
จึงยังไม่เป็นเหตุเพียงพอที่จะบังคับให้จำเลยรื้อถอนโรงงานพิพาทได้

ฎ.๔๑๔๕/๒๕๒๘ ด้านหลังของที่พิพาทอยู่ติดกับแนวเขามีลักษณะเจาะ
ปรับพื้นที่ดินให้เสมอเข้าไปในไหล่เขายาว ๑๐ วาเศษ ที่ดินพิพาทด้านหน้า
ก็มีสภาพค่อย ๆ ลาดต่ำลงไป ดังนี้ ที่ดินพิพาทจึงมีลักษณะเป็นที่ภูเขา

เมื่อที่ดินพิพาทเป็นภูเขาเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ไม่ใช่เป็น
ของโจทก์ โจทก์ย่อมขอให้ขับไล่จำเลยและบริวารออกไปจากที่พิพาทไม่ได้

(หมายเหตุ :- ต้องดูข้อเท็จจริงว่า ใครเป็นผู้ครอบครอง**)

ฎ.๔๙๐๐/๒๕๒๘ การอุทิตที่ดินให้เป็นที่สาธารณะ เพียงแต่เจ้าของ
กรรมสิทธิ์ผู้ยกให้แสดงเจตนาให้ปรากฏโดยตรงหรือโดยปริยายว่าได้อุทิตให้เป็นที่
สาธารณะ ที่ดินนั้นก็ตกเป็นที่สาธารณะทันที (ไม่ต้องจดทะเบียน)

ฎ.๖๕๙/๒๕๒๙ บ. เจ้าของที่ดินเดิมยกที่พิพาทให้เป็นที่สาธารณะไว้เป็นทำน้ำให้ชาวบ้านเอาศพไปป่าช้า แม้ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือและต่อมาไม่มีคนนำศพไปป่าช้าอีกต่อไป ก็หาทำให้ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสิ้นสภาพไปไม่ เมื่อโจทก์ครอบครองที่พิพาทอยู่ จึงมีสิทธิในที่พิพาทดีกว่าจำเลยซึ่งเป็นภริยาของ บ.

ฎ.๑๔๙๘-๑๔๙๙/๒๕๒๙ เจ้าของที่ดินยอมให้โจทก์และประชาชนใช้ทางพิพาทสัญจรไปมาเป็นเวลาหลายสิบปี ย่อมถือได้ว่าได้อุทิศที่ดินให้เป็นทางสาธารณะโดยปริยายแล้ว

ทางพิพาทเป็นทางกว้าง ๖ เมตร จำเลยปิดกั้น โจทก์ใช้รถยนต์ผ่านเข้าออกไม่ได้ โจทก์ยอมได้รับความเสียหาย จำเลยต้องใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์ (โจทก์หรือรั้วที่ปิดกั้นออกเพื่อจะได้ใช้ทางพิพาทต่อไป เป็นการกระทำเพื่อป้องกันความเสียหายโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่ต้องรับผิดต่อจำเลย)

ฎ.๓๑๖๙/๒๕๒๙ โจทก์สละที่พิพาทให้เป็นทางสาธารณะสำหรับประชาชน ใช้สัญจรไปมาจนกรุงเทพมหานครจำเลยร่วมได้เข้าไปทำถนนและสร้างท่อระบายน้ำให้ประชาชนได้สัญจรไปมาติดต่อกันกว่า ๑๐ ปี แสดงว่าโจทก์ได้อุทิศที่ดินส่วนที่เป็นถนนชอยให้เป็นทางสาธารณะโดยปริยายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) โจทก์ไม่มีสิทธิที่จะยึดถือเอากลับคืนเป็นกรรมสิทธิ์ได้ การที่จำเลยซึ่งรับจ้างวางท่อระบายน้ำจากจำเลยร่วมชุดเอาดินใต้ท่อระบายน้ำเดิมในที่พิพาทออกเพื่อวางท่อระบายน้ำให้ใหญ่ขึ้น ไม่ว่าจะเอาดินที่ขุดขึ้นมาไปขายหรือไม่ ก็ไม่เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตอันเป็นการละเมิดสิทธิของโจทก์

****ฎ.๓๖๔๗/๒๕๒๙** ประชาชนเดินผ่านถนนพิพาทสู่ถนนจรัญสนิทวงศ์ ตั้งแต่เริ่มสร้าง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นเวลาเกินกว่า ๑๐ ปี โดยเจ้าของที่ดินไม่หวงห้ามโต้แย้ง ดังนี้ ถือว่าเจ้าของที่ดินได้อุทิศที่ดินส่วนที่เป็นถนนพิพาทให้เป็นทางสาธารณะประโยชน์โดยปริยาย

โจทก์ที่ ๒ ซึ่งที่ดินเฉพาะส่วนที่เป็นถนนพิพาทจากเจ้าของที่ดินโดยรู้ว่ามีประชาชนภายในซอยพิพาทใช้เป็นทางเดินมาเป็นเวลาเกินกว่า ๑๐ ปี แต่ก็ยังซื้อมาเพื่อเป็นข้ออ้างกรรมสิทธิ์เรียกเก็บทรัพย์สินจากผู้ใช้นั้นบางคนบางราย จึงเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตและไม่มีสิทธิที่จะยึดถือเอาถนนพิพาทเป็นของตนได้

หมายเหตุ :- ที่ดินจัดสรรที่ยอมให้ประชาชนใช้สัญจรไปมา เช่น ที่ถนนจรัญสนิทวงศ์ ๕๗/๑ (อุไทยประดิษฐ์เก่า) สามารถอ้างคดีนี้เป็นตัวอย่างได้*

ฎ.๓๘๕๙/๒๕๒๙ ลำห้วยพิพาทซึ่งน้ำไหลผ่านที่นาของจำเลยเกิดขึ้นเนื่องจากกระแสน้ำเปลี่ยนทางเดินเพราะการสร้างฝายทางตอนเหนือของที่ดินของจำเลย มิใช่ลำห้วยที่มีมาแต่เดิมตามธรรมชาติ ถือไม่ได้ว่าเป็นทางน้ำสาธารณะ

ฎ.๑๒๕๔/๒๕๓๐ คำว่า "ที่ดินรกร้างว่างเปล่า" ตามมาตรา ๑๓๐๔ (๑) ตรงกับคำว่า "ที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน" ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๗๘ การดำเนินการจัดหาที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อทำเป็นที่สาธารณะประจำตำบลและหมู่บ้าน ตามหนังสือของกระทรวงมหาดไทยถึงคณะกรรมการจังหวัดทุกจังหวัดนั้นจะต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ดังกล่าว คือ ต้องออกเป็นพระราชกฤษฎีกาและประกาศใน

ราชกิจจานุเบกษา เมื่อไม่ปรากฏว่าได้มีการดำเนินการดังกล่าวตาม พ.ร.บ. นั้น ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น แม้จะได้มีการขึ้นทะเบียนที่พิพาทเป็นที่สาธารณะ ประจำหมู่บ้าน ก็ไม่มีผลให้ที่พิพาทเป็นที่สาธารณะประจำหมู่บ้านไปได้ โจทก์เข้าครอบครองที่ดินพิพาทก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายที่ดินและทางราชการออกใบทะเบียนย่ำให้ เมื่อประกาศใช้ประมวลกฎหมายที่ดินโจทก์ได้แจ้งการครอบครองไว้แล้ว ทั้งยังครอบครองที่พิพาทตลอดมา ที่พิพาทจึงเป็นสิทธิของโจทก์

ฎ. ๒๖๔๗/๒๕๓๐ เจ้าของที่ดินคนเดิมได้แสดงเจตนาขายที่ดินพิพาทบางส่วนของตนให้เป็นถนนสาธารณะประโยชน์ไปแล้วก่อนที่โจทก์ซื้อมา การที่จำเลยซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมของเจ้าของเดิมปลูกสร้างอาคารและรั้วในที่พิพาทจึงเป็นการกระทำโดยปราศจากสิทธิที่จะอ้างได้โดยชอบและทำให้โจทก์เสียหายเพราะปิดบังหน้าที่ดินและทางเข้าออกจากที่ดินของโจทก์ที่จะไปสู่ถนนใหญ่ จึงต้องรื้อถอนออกไป

*ฎ. ๑๓๙๔/๒๕๓๑ เมื่อจำเลยยอมรับข้อเท็จจริงว่าการดัดแปลงอาคารของตนได้กระทำไปโดยฝ่าฝืนกฎหมายและยื่นล้าออกไปเหนือทางสาธารณะจริง ดังนี้ จำเลยย่อมไม่มีอำนาจอันชอบธรรมใด ๆ ที่จะให้ตัวอาคารดังกล่าวคงสภาพที่เป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิสาธารณชนโดยทั่วไปได้ ศาลย่อมพิพากษาให้จำเลยรื้อถอนอาคารส่วนที่ยื่นล้าออกไปเหนือทางสาธารณะนั้นได้

ฎ. ๕๑๔๒/๒๕๓๑ ที่ดินพิพาทเป็นที่ภูเขา ทางราชการไม่อาจออกหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ได้ จึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทที่รกร้างว่างเปล่าตามมาตรา ๑๓๐๔ (๑)

*ฎ.๑๐๑๗/๒๕๓๒ การเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่ ย่อมเป็นไปตามสภาพของที่ดินนั้น ๆ เอง ไม่มีกฎหมายบังคับว่าสาธารณสมบัติของแผ่นดินจะต้องขึ้นทะเบียนไว้

ที่ดินพิพาทเป็นที่กักกันสัตว์ป่วยไว้รักษาซึ่งราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน จึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งพลเมืองใช้ร่วมกัน ตามมาตรา ๑๓๐๔ โจทก์จะอ้างว่าเป็นของตนโดยครอบครองมานานแล้วหาได้ไม่

ฎ.๒๘๕๙/๒๕๓๒ ท. เจ้าของที่ดินเดิมได้ตัดถนนโดยการขุดดินขึ้นมาถมเป็นถนน ทำให้พื้นที่ด้านข้างถนนมีสภาพเป็นคลองซึ่งชาวบ้านใช้เป็นทางสัญจรไปมาและขนข้าวเปลือกไปออกคลองแสนแสบได้ ภายหลังตั้งเงินเป็นคูน้ำพิพาท

ในการแบ่งขายที่ดินแปลงดังกล่าว ท. ไม่ได้ขายส่วนที่เป็นถนนและคูน้ำพิพาทโดยได้ระบุไว้ในสัญญาซื้อขายทุกรายเป็นทำนองว่าให้ผู้ซื้อใช้สอยร่วมกัน และร่วมกันดูแลรักษาคลองให้อยู่ในสภาพเดิม ดังนี้ แสดงว่า ท. เจตนาสละการครอบครองคูน้ำพิพาทและอุทิศให้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินโดยปริยายแล้ว คูน้ำพิพาทจึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) ทันที โดยไม่จำเป็นต้องแก้ทะเบียนในโฉนดที่ดิน แม้คูน้ำจะตั้งเงินหรือจะมีการโอนโฉนดที่ดินซึ่งคลุมถึงคูน้ำพิพาทเป็นของโจทก์และโจทก์แบ่งแยกคูน้ำออกเป็นกี่โฉนดและครอบครองนานเท่าใด ก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์

ฎ.๑๖๒๙/๒๕๓๖ การที่จำเลยปิดกั้นทางพิพาทซึ่งเป็นทางสาธารณะทำให้โจทก์ทั้งสามซึ่งต้องเดินผ่านทางพิพาทอยู่เป็นประจำ ไม่สามารถเดินผ่านทางพิพาทตรงไปออกถนนสาธารณะได้เป็นการทำละเมิดต่อโจทก์ทั้งสามทำให้โจทก์ทั้งสามได้รับความเสียหาย โจทก์ทั้งสามจึงมีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากจำเลยได้

ฎ.๒๓๑๑ - ๒๓๑๒/๒๕๓๖ ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้เป็นทุ่งเลี้ยงสัตว์ร่วมกัน มีสภาพเป็นที่ดินอันเป็นสาธารณประโยชน์ของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๔ (๒) โดยไม่จำเป็นต้องออกเป็น พ.ร.ฎ. ประกาศเขตที่ดิน เพื่อสงวนไว้เป็นที่ดินสาธารณะอีก

ฎ.๑๕๖๓/๒๕๓๗ จำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ร่วมกันในที่ดินตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๖๕๗๓ และ ๑๗๗๒๖ ทิศใต้ของที่ดินทั้งสองแปลงมีลำกระโดงตลอดเจ็บบ้างไปตั้งอยู่ ลำกระโดงดังกล่าวชาวบ้านได้ใช้เป็นทางสัญจรทางน้ำมาเป็นเวลานานนับสิบ ๆ ปี โดยไม่มีผู้ใดขัดขวางหวงห้าม นอกจากนี้ทางราชการยังเคยเข้าไปขุดลอกเมื่อลำกระโดงนั้นต้นขึ้นเงินถือได้โดยปริยายว่าเจ้าของที่ดินส่วนที่เป็นลำกระโดงให้เป็นทางน้ำสาธารณประโยชน์แล้ว ลำกระโดงตลอดเจ็บบ้างจึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๔ (๒) ซึ่งไม่อาจโอนให้กันได้

ฎ.๑๙๙๘/๒๕๓๗ ปัญหาว่าที่พิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่ เป็นข้อเท็จจริงที่ต้องพิสูจน์กันในทางพิจารณา และไม่ใช่ออกกฎหมายอันเกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน เมื่อฟ้องโจทก์มิได้กล่าวอ้างว่าที่พิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ศาลจะหยิบยกขึ้นวินิจฉัยโดยที่จำเลยมิได้ให้การต่อสู้ไว้หาได้ไม่ ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าที่พิพาทเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินทั้งที่จำเลยมิได้ให้การต่อสู้ไว้ จึงเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็นแห่งคดี และเป็นปัญหาเกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนซึ่งศาลฎีกามีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.แพ่ง. มาตรา ๑๔๒ (๕)

ฎ.๒๒๖๖/๒๕๓๗ โจทก์เข้าครอบครองและปลูกพืชไร่ในที่พิพาทอันเป็นที่สาธารณะประชาชนใช้ทำประโยชน์ร่วมกันอยู่ก่อนโจทก์ยอมมีสิทธิดีกว่าจำเลย เมื่อจำเลยเข้าไปไถพืชไร่ที่โจทก์ปลูกไว้ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องห้ามมิให้จำเลยเข้ารบกวนการครอบครองที่พิพาทและเรียกค่าเสียหายจากจำเลยได้

ฎ.๓๐๔๘/๒๕๓๗ การอุทิสที่ดินเพื่อสาธารณะไม่ตกอยู่ในบังคับว่าด้วยการให้ผู้อุทิสอาจทำหลักฐานเป็นหนังสืออุทิสที่ดินหรืออุทิสโดยปริยายก็มีผลทำให้ที่ดินที่อุทิสตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินแล้ว หากจำต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่

ฎ.๕๗๒๗/๒๕๓๗ การที่จำเลยตกลงยินยอมให้ที่ดินทั้งสองโฉนดของจำเลยเป็นทางสาธารณะนั้น ที่ดินนั้นก็ตกเป็นทางสาธารณะทันที การจดทะเบียนเป็นทางสาธารณะเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่จะดำเนินการ ศาลย่อมไม่อาจสั่งบังคับให้จำเลยจดทะเบียนให้ที่ดินเป็นทางสาธารณะได้แม้โจทก์จะมีคำขอท้ายฟ้องก็ตามและศาลก็ไม่อาจบังคับให้เจ้าพนักงานซึ่งมิใช่คู่ความดำเนินการจดทะเบียนที่ดินนั้นให้เป็นทางสาธารณะได้ด้วย

ฎ.๒๓/๒๕๓๘ ที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จำเลยและจำเลยร่วมไม่มีสิทธิยกเอาระยะเวลาฟ้องเอาคืนซึ่งการครอบครองที่ดินพิพาทภายใน ๑ ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๗๕ ขึ้นเป็นข้อต่อสู้โจทก์ซึ่งเป็นผู้ยึดถือครอบครองอยู่ก่อนได้

ฎ.๑๑๘๑/๒๕๓๘ เมื่อจำเลยยกที่ดินของจำเลยทั้งหมดให้แก่ทางราชการ เพื่อตัดเป็นสาธารณะยอมทำให้ที่ดินดังกล่าวตกเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน แม้ทางราชการไม่ได้ใช้ที่ดินทั้งหมด โดยยังคงเหลือส่วนของที่ดินพิพาทซึ่งอยู่ติดกับที่ดินของโจทก์เป็นที่ว่าง ระหว่างที่ดินของโจทก์กับถนนสาธารณะ ที่ดินนั้นก็ยังคงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินอยู่ และแม้ที่ดินของโจทก์เพิ่งมาติดกับที่ดินพิพาท เมื่อจำเลยยกที่ดินให้แก่ทางราชการแล้วก็ตาม โจทก์ย่อมมีสิทธิเดินและนำรถยนต์ผ่านที่ดินพิพาทเข้าออกจากที่ดินของโจทก์ไปสู่ถนนสาธารณะได้ เมื่อจำเลยนำดินและทรายมาถมกองและปลูกต้นไม้ไว้ในที่ดินพิพาททำให้โจทก์ใช้ประโยชน์เข้าออกจากที่ดินของโจทก์ไม่สะดวก และนำรถเข้าออกจากที่ดินของโจทก์ไม่ได้ นั่น ถือว่าโจทก์ได้รับความเสียหายเป็นพิเศษ มีสิทธิฟ้องขับไล่จำเลยได้

ฎ.๒๖๐๑-๒๖๐๒/๒๕๓๘ ปัญหาว่าที่พิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่ เป็นข้อเท็จจริงที่ต้องพิสูจน์ในทางพิจารณาและไม่ใช่ข้อกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับความสามารถของประชาชน เมื่อฟ้องโจทก์ก็ได้อ้างว่าที่พิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าที่พิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน จึงเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็น ถือไม่ได้ว่าเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ต้องห้ามมิให้ฎีกาตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๒๔๙ วรรคแรก

ฎ.๒๗๑๘/๒๕๓๘ ผู้เสียหายเป็นเพียงผู้ได้สิทธิทำกินในที่พิพาทซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๔ วรรคแรก หากใช้เจ้าของผู้มีสิทธิครอบครองหรือ

กรรมสิทธิ์ในที่พิพาทไม่ เมื่อขณะนั้นจำเลยได้เข้ายึดถือทำกินในที่พิพาทอยู่ก่อนแล้ว แม้จำเลยได้นำรถเข้าไปไถดินและครอบครองทำประโยชน์ในที่พิพาทก็ไม่ใช่เป็น ความผิดฐานบุกรุก

ฎ.๓๘๐๓/๒๕๓๘ สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เกิดขึ้นและเป็นอยู่ตามสภาพของที่ดินและการใช้ร่วมกันของประชาชนโดยไม่ต้อง มีเอกสารของทางราชการกำหนดให้เป็นสาธารณประโยชน์ ที่พิพาทเป็นที่ที่ราษฎร ใช้เลี้ยงสัตว์ก่อนที่ ล. และ ค. จะเข้าครอบครอง จึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน โจทก์จะอ้างว่าที่พิพาทเป็นของโจทก์เพราะ ค. ผู้ขายให้ โจทก์ครอบครองที่พิพาทมานานแล้วหาได้ไม่

ฎ.๕๑๑๒/๒๕๓๘ ถนนพิพาทตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ประเภท ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๔ (๒) ที่นที่มีผู้แสดง เจตนาอุทิศให้แม้ไม่มีประชาชนใช้ถนนพิพาทอีก หรือแม้ผู้อุทิศให้จะได้แสดงเจตนา โดยมีเงื่อนไขว่า หากทางราชการได้ตัดถนนสายใหม่ให้ยกเลิกถนนพิพาท ก็หาทำให้ ถนนพิพาทสิ้นสภาพความเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินไปไม่ หรือแม้จะได้ ครอบครองถนนพิพาทเป็นเวลานานเท่าใด ก็ไม่มีสิทธิยึดถือเอาถนนพิพาทกลับมา เป็นกรรมสิทธิ์ของตนได้อีกตาม มาตรา ๑๓๐๖

ฎ.๗๙๗๒/๒๕๓๘ การที่นาย ข. และนาง ท. ยกที่ดินพิพาทให้แก่ทาง ราชการ เพื่อสร้างโรงเรียนวัดบางกระพี้ “พกส อารุง” นั้นเป็นการยกให้ เพื่อสาธารณประโยชน์ย่อมเป็นการสละที่ดินให้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๔ กรณีเช่นนี้ หากจำต้องจดทะเบียนอย่างการโอนให้แก่

เอกชนตามที่บัญญัติใน ป.พ.พ. มาตรา ๕๒๕ ที่ดินพิพาทตกเป็นของแผ่นดินแล้ว โดยผลของกฎหมาย จึงไม่มีความจำเป็นอันใดที่ผู้ร้องจะใช้สิทธิทางศาลมาขอให้สั่งแสดงกรรมสิทธิ์

ฎ.๑๑๒/๒๕๓๙ จำเลยที่ ๑ อุทิศถนนให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ทั้งหมด ถนนทั้งสายจึงตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินโดยสมบูรณ์ ตามกฎหมายทันทีที่จำเลยที่ ๑ ได้แสดงเจตนาอุทิศให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ โดยไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนโอนสิทธิการให้ทางโอนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม ป.พ.พ.มาตรา ๕๒๕ แม้ข้อความในตอนท้ายของหนังสืออุทิศที่ดินให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ได้ระบุว่าจำเลยที่ ๑ จะไปจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินดังกล่าว ณ สำนักงานที่ดินต่อไป หากผลทำให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่อุทิศยังไม่โอนไปไม่ เมื่อที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินการออกโฉนดสำหรับที่ดินพิพาทหลังจากที่ดินพิพาทตกเป็นทางสาธารณประโยชน์เป็นการมิชอบ ดังนั้น จำเลยที่ ๒ ซึ่งซื้อที่ดินพิพาทมาตามโฉนดที่ออกโดยมิชอบแม้จะซื้อขายจากการขายทอดตลาดของศาลตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๓๐ ก็ตามจำเลยที่ ๒ ไม่ได้ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๑๓๓๐ จำเลยที่ ๒ จึงไม่ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท และไม่มีอำนาจโอนที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ ๓ จำเลยที่ ๓ ผู้รับโอนไว้ย่อมไม่ได้กรรมสิทธิ์เช่นเดียวกันในที่ดินพิพาทซึ่งเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๕

ฎ.๑๓๘๑/๒๕๓๙ ที่ดินแปลงใดเป็นที่สาธารณะหรือไม่ต้องพิจารณาตามสภาพของที่ดินและการใช้ว่าเข้าหลักเกณฑ์ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๔ หรือไม่ หากโดยสภาพของที่ดินเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ แม้ทางราชการมิได้ออก

พระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นที่หวงห้ามและมีได้ขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณประโยชน์ไว้ ตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ.ว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ.๒๔๗๘ ซึ่งถูกยกเลิกโดยมาตรา ๔ แห่ง พ.ร.บ.ให้ใช้ ป.ที่ดิน พ.ศ.๒๔๙๗ แล้ว ก็ไม่ทำให้ไม่เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์

ฎ.๔๓๗๔/๒๕๓๙ การที่ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสโจทก์ยินยอมให้เทศบาลนครกรุงเทพฯ ยายถนนอัษฎางค์เข้าไปในเขตที่ดินของโจทก์ ถือได้ว่าโจทก์ได้อุทิศที่ดิน โดยปริยายให้เป็นทางหลวงซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๔ (๒) และไม่ขัดต่อ พ.ร.บ. ลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ มาตรา ๗ แก้ไขโดย พ.ร.บ. ลักษณะปกครองคณะสงฆ์แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๗ มาตรา ๓ เพราะมิใช่เป็นการโอนกรรมสิทธิ์ตามที่กฎหมายดังกล่าวกำหนดห้ามไว้

ฎ.๔๙๓๐/๒๕๓๙ ที่ดินของโจทก์ด้านทิศตะวันออกจดที่ดินไม่ได้จดแม่น้ำที่ดินของโจทก์ก็ไม่ได้เกิดทิ้งกริมตลิ่ง หากแต่เป็นทิ้งอกที่เกิดจากที่ดินนอกแนวเขตที่ดินของโจทก์ที่งอกดังกล่าวจึงไม่ใช่ทรัพย์สินของโจทก์ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๘

ฟ้องโจทก์มิได้กล่าวอ้างว่าที่พิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และจำเลยก็มีได้ให้การต่อสู้ไว้จึงเป็นเรื่องนอกประเด็นปัญหาดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริงและไม่ใช่ข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๑๔๒ (๕) ศาลฎีกาปรับวินิจฉัยให้ไม่ได้

ฎ.๕๐๕๘/๒๕๓๙ เจ้าของเดิมได้อุทิศที่ดินบางส่วนให้เป็นทางสาธารณะ โดยประชาชนได้ใช้ทางพิพาทนั้นตลอดมาเป็นเวลา ๒๐ ปี แล้วไม่ปรากฏว่าผู้รับโอนต่อ ๆ มาได้หวงห้าม ทางพิพาทจึงเป็นทางสาธารณะ

ฎ.๕๔๐๑/๒๕๓๙ จำเลยเป็นผู้จัดสรรที่ดินแปลงใหญ่แบ่งเป็นแปลงย่อย ขายให้ผู้อื่นและได้กั้นทางพิพาทไว้ให้ผู้ซื้อที่ดินแปลงย่อยและบุคคลทั่วไปใช้ออกสู่ทางสาธารณะอันเป็นการอุทิศให้เป็นทางสาธารณะ โจทก์เป็นผู้ซื้อที่ดินต่อจากบุคคลที่ซื้อที่ดินจากจำเลย ต่อมาจำเลยได้ปิดกั้นทางเป็นเหตุให้โจทก์ไม่อาจเข้าออกได้เป็นการกระทำละเมิด ถือได้ว่าโจทก์ถูกโต้แย้งสิทธิแล้วตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๕๕ แม้โจทก์ยังไม่ได้ปลูกบ้านในที่ดิน โจทก์ก็มีอำนาจฟ้อง

ฎ.๒๕๒๖/๒๕๔๐ ทางสาธารณะนั้นประชาชนทุกคนมีสิทธิใช้ได้ บุคคลใดก็ไม่มีอำนาจห้ามบุคคลอื่นใช้ทางสาธารณะ แม้จำเลยจะสละข้อต่อสู้ที่ว่าถนนพิพาทเป็นทางสาธารณะไปแล้ว คงต่อสู้ว่าถนนพิพาทเป็นทางภาระจำยอมเพียงประเด็นเดียวก็ตาม หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าถนนพิพาทเป็นทางสาธารณะ ศาลก็มีอำนาจวินิจฉัยว่าถนนพิพาทเป็นทางสาธารณะได้ หากเป็นการนอกประเด็นไม่

ประชาชนใช้ถนนพิพาทเป็นทางเข้าออกถนนใหญ่เป็นเวลากว่า ๑๐ ปีแล้ว ไม่มีผู้ใดห้ามปรามถือว่าเจ้าของได้ยกที่ดินที่ถนนพิพาทตัดผ่านให้เป็นสาธารณะอันเป็นการสละที่ดินให้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๔ ไม่จำเป็นต้องมีการจดทะเบียนยกให้เป็นทางสาธารณะ ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ฎ.๓๒๒๖/๒๕๔๐ ที่ดินที่เป็นที่ตั้งสถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นสถานที่ที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าไปใช้บริการสาธารณะดังกล่าวได้

นับได้ว่าเป็นทรัพย์สินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๔ (๒) ดังนั้น แม้จะได้รับความว่าโจทก์ทั้งสามใช้ทางพิพาทในที่ดินรายนี้เกินกว่า ๑๐ ปีแล้ว ก็ต้องห้ามมิให้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับแผ่นดินในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามมาตรา ๑๓๐๖ ทางพิพาทจึงไม่ตกเป็นภาระจำยอม

ฎ.๖๑๘๖/๒๕๔๐ ประเด็นที่ได้เถียงกันมีว่าที่พิพาทเป็นของโจทก์หรือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หากที่พิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และจำเลยที่ ๑ มีอำนาจหน้าที่ครอบครองดูแลรักษาตามกฎหมาย ถ้าโจทก์ชนะคดีย่อมมีผลทำให้โจทก์ได้กรรมสิทธิ์ในที่พิพาท ประโยชน์ที่โจทก์ได้ตามฟ้องหรือประโยชน์ที่จำเลยที่ ๑ ได้ตามฟ้องแย้ง ย่อมเป็นการปลดเปลื้องทุกขที่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ เป็นการพิพาทด้วยเรื่องความเป็นเจ้าของแห่งที่พิพาท จึงเป็นคำขอหรือคดีมีทุนทรัพย์ แม้โจทก์จะมีคำขอด้วยว่าให้จำเลยที่ ๑ รื้อถอนอาคารรुक้าออกไปจากที่พิพาทและห้ามเกี่ยวข้อกิติ หรือจำเลยที่ ๑ จะมีคำขอตามฟ้องแย้งด้วยว่าให้โจทก์หรือถอนส่วนของอาคารที่รुक้าและออกไปจากที่พิพาทกิติ ก็เป็นเพียงผลต่อเนื่องในประเด็นหลักเรื่องที่พิพาทเป็นของโจทก์หรือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เพราะรับฟังได้ว่าที่พิพาทเป็นของโจทก์ จำเลยที่ ๑ ก็ต้องรื้อถอนอาคารออกไป หรือเมื่อรับฟังได้ว่าที่พิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน โจทก์ก็ต้องรื้อถอนบางส่วนหรือถอนอาคารที่รुक้าและออกจากที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินไป คำขอส่วนนี้จึงถือไม่ได้ว่าเป็นคำขอที่ไม่มีทุนทรัพย์ แยกต่างหากจากคำขอที่มีทุนทรัพย์ดังกล่าว เมื่อราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นฎีกาตามคำฟ้องหรือตามฟ้องแย้งเป็นจำนวน ๑๒๔,๘๐๐ บาท ไม่เกินสองแสนบาท คดีจึงต้องห้ามมิให้คู่ความฎีกาในข้อเท็จจริง

การที่โจทก์ฎีกาว่าอาคารและหลังคาของโจทก์มิได้รูก่้าที่ดินที่อยู่ในความดูแลของจำเลยที่ ๑ นั้น จึงเป็นฎีกาในข้อเท็จจริง ต้องห้ามตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๒๔๘ วรรคหนึ่ง

ฎ.๑๗๓/๒๕๔๑ จำเลยทั้งสี่ไปยื่นคำร้องต่อทางราชการขอให้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินพิพาท โจทก์ซึ่งเป็นกำนันได้ยื่นคำร้องคัดค้านว่าที่ดินดังกล่าวเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งประชาชนทั่วไป รวมทั้งโจทก์ใช้เป็นที่เลี้ยงสัตว์ ทางอำเภอสอบสวนแล้วมีคำสั่งเปรียบเทียบให้โจทก์ฟ้องร้องต่อศาลภายใน ๖๐ วัน แต่คำสั่งดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่โจทก์ที่จะฟ้องจำเลย เพราะหากที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่พลเมืองใช้ร่วมกัน โจทก์และจำเลยก็ย่อมมีสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวได้ การยื่นคำขอของจำเลยทั้งสี่ก็ไม่ปรากฏว่าทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายยิ่งกว่าประชาชนทั่วไป และโจทก์เองก็ไม่มีกฎหมายใดกำหนดให้เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน อีกทั้งไม่ปรากฏว่าถูกจำเลยทั้งสี่ขัดขวางการใช้สิทธิในที่ดินดังกล่าวเป็นพิเศษ จึงยังไม่อาจถือได้ว่ามีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่อันจะทำให้โจทก์มีสิทธิฟ้องจำเลยทั้งสี่ได้ตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๕๕

ฎ.๓๕๗/๒๕๔๑ ขณะที่บิดาของ ต. ครอบครองที่ดินพิพาท ที่ดินพิพาทยังไม่มีผู้ใดสงวนหรือตกลงยินยอมให้เป็นสนามกีฬาของหมู่บ้าน การแจ้งการครอบครองที่ดินพิพาทของ ต. จึงเป็นการแจ้งการครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย โจทก์ครอบครองที่ดินพิพาทต่อจาก ต. เรื่อยมา การที่ทางราชการกั้นที่ดินพิพาทไว้เป็นสนามกีฬาของหมู่บ้าน โดย ต. หรือโจทก์ซึ่งเป็นผู้ครอบครองมิได้สละสิทธิครอบครองหรือให้ความยินยอม จึงเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิครอบครองของโจทก์

การกันที่พิพาทเป็นที่สาธารณะประโยชน์จึงไม่ชอบ และไม่ทำให้สิทธิครอบครองที่พิพาทของโจทก์หมดสิ้นไป

ฎ.๑๑๘๐/๒๕๔๑ ปัญหาที่ว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ป่าช้าเดิม ตามความเห็นเบื้องต้นจากผลการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ ยังมีได้ผ่านกระบวนการเพิกถอนที่โจทก์ร่วมผู้มีชื่อใน น.ส. ๓ มีโอกาสที่จะพิสูจน์โต้แย้งโดยเต็มที่ ได้ โจทก์ร่วมจึงเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยในความผิดฐานบุกรุก

ข้อเท็จจริงที่ น.ส. ๓ มิได้มีการเพิกถอนตามที่ได้ร้องเรียน จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๑๓ ได้ทราบดีอยู่แล้ว หากจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๑๓ ไม่ยอมรับสิทธิของโจทก์ร่วมที่พึงมีในที่พิพาทตามเอกสารราชการที่ยังมีผลอยู่ตามกฎหมายก็พึงดำเนินการใช้สิทธิของตนฟ้องร้องเป็นคดีขึ้นสู่ศาลได้ต่อไปตามขั้นตอนอันชอบด้วยกฎหมายแต่จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๑๓ กลับเลือกวิธีการเข้าไปปลูกต้นสักในที่ดินพิพาทโดยผลการเป็นการกระทำที่ไม่อาจอ้างเป็นการสุจริตได้ จึงมีความผิดตาม ป.อาญา มาตรา ๓๖๕ (๒) ประกอบมาตรา ๘๓, ๓๖๒

ฎ.๔๐๓๙/๒๕๔๒ คำฟ้องอ้างว่าจำเลยซึ่งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด มีคำสั่งให้เพิกถอนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของโจทก์บางส่วน โดยอ้างว่าที่ดินส่วนนั้นอยู่ในเขตหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ คำสั่งของจำเลยย่อมมีผลให้โจทก์ไม่มีสิทธิครอบครองในที่ดินส่วนที่ถูกเพิกถอนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ การที่โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งของจำเลยและให้ศาลแสดงสิทธิครอบครองของโจทก์อันมีอยู่เหนือที่ดินดังกล่าว หากศาลพิพากษาให้โจทก์ชนะคดีย่อมมีผลให้โจทก์ได้สิทธิครอบครองในที่ดินพิพาทกลับคืนมา คดีของโจทก์ในส่วนที่ขอให้ศาลแสดงว่าโจทก์มีสิทธิครอบครองในที่ดินพิพาท จึงเป็นคดีที่มีคำขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้เป็นคดีมีทุนทรัพย์ แม้โจทก์จะมีคำขอให้เพิกถอน

คำสั่งของจำเลยที่ให้แก้ไขหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของโฉนดบางส่วน และขอให้ห้ามจำเลยเกี่ยวข้องกับที่ดินของโจทก์ ซึ่งเป็นคำขอให้ปลดปล่อยทุกชั้นไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้รวมอยู่ด้วยก็ตาม แต่การที่ศาลจะเพิกถอนคำสั่งของจำเลยจะต้องได้ความว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ มิใช่หนองน้ำสาธารณประโยชน์ คำขอให้ปลดปล่อยทุกชั้นอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ จึงเป็นคำขออันเป็นประธานเมื่อที่ดินพิพาทมีราคา ๘๒,๐๐๐ บาท ทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นฎีกาจึงไม่เกินสองแสนบาท ต้องห้ามมิให้ฎีกาในข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๒๔๘ วรรคหนึ่ง

ฎ.๖๖๖๗/๒๕๕๒ แม้ที่ดินพิพาทจะเป็นที่ดินของรัฐ แต่ราษฎรก็อาจเข้ายึดถือครอบครองทำประโยชน์ได้ เพียงแต่เมื่อรัฐต้องการที่ดินดังกล่าว ราษฎรจะยกเอาการครอบครองมาเป็นข้อโต้แย้งรัฐมิได้ แต่ระหว่างราษฎรด้วยตนเอง ผู้ที่ยึดถือครอบครองทำประโยชน์อยู่ก่อนย่อมมีสิทธิปลดปล่อยการรบกวนจากผู้สอดเข้าเกี่ยวข้องได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๗๔ เมื่อมีกฎหมายรับรองสิทธิในกรณีดังกล่าว ผู้มีสิทธิก็ย่อมสละสิทธินั้นได้ การที่จำเลยขายที่ดินพิพาทซึ่งเป็นที่ดินของรัฐให้โจทก์พร้อมส่งมอบการครอบครอง ย่อมถือได้ว่าจำเลยสละการครอบครองที่ดินพิพาทโดยให้โจทก์เข้ายึดถือครอบครองแล้ว

พ.ร.บ.จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ มาตรา ๖ ให้รัฐบาลมีอำนาจจัดที่ดินของรัฐเพื่อให้ประชาชนได้มีที่ตั้งเคหสถาน และประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่งในที่ดินโดยจัดตั้งเป็นนิคม หมายความว่า ที่ดินของรัฐที่จะนำมาจัดให้แก่ประชาชนต้องเป็นที่ดินซึ่งยังไม่มีผู้ใดยึดถือครอบครอง แต่หากที่ดินผืนใดที่อยู่ในเขตนิคมมีผู้ยึดถือครอบครองเข้าทำประโยชน์อยู่แล้ว รัฐบาลย่อมไม่มีอำนาจยึดกลับคืนมาจัดสรรให้ราษฎรอื่น ทั้งนี้ เพราะตาม พ.ร.บ. ดังกล่าวไม่มีบทมาตราใดที่ให้อำนาจรัฐบาล ซึ่งก็คือคณะบุคคลหนึ่งกระทำเช่นนั้นได้

สมัครตัวแทน
รายได้เฉลี่ย

1,200.-/วัน

ไปเสนอของชำร่วยตาม "ศาลาวัด" มีทั้ง "กฎหมายสังคม"
กฎหมายชาวบ้าน บทสวดมนต์ ความรู้สุขภาพฯลฯ

ลงทุนเพียง 2,000.- ได้หนังสือตัวอย่าง 3,000.-
พิเศษ ⚡ ฟรี "สติ๊กเกอร์" วันเดียวได้

- รายละเอียดตัวแทน งานอิสระ
- ข้อชี้แจง คำแนะนำการเป็นตัวแทน
- ใบรับมัดจำ ช่องทางรวย

ศึกษาเรียนรู้ วิธีทำง่ายๆ ปรึกษาพี่เลี้ยง
มีลูกทีม Up เป็นพี่เลี้ยง ใครก็ทำได้ทั่วประเทศ

@splaw

ปรึกษา

สอบถาม

063-4125149 กิ๊บ 063-4124261 มิว
062-2597164 ปอย 086-6245450 เก่ง
02-4134349 www.Soutpaisallaw.com

ลงทุนเพียงนี้ได้เลย